

וילך, שבת שובה (83)

וילך משה... (לא, א)

אין וילך אלא לשון תוכחה, שנאמר "לכו חזו מפעלות אלוקים" (תנחומא)

והתמיהה מאליה עולה. איזו לשון תוכחה אמר כאן משה לישראל? יש לומר, התוכחה שאמר להם משה היתה: "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום", היום מלאו ימי ושנותי. וכתוב בזהר הקדוש שמשה רבינו רק באותו יום ידע שזהו יום פטירתו. והוכיחם על ענין זה שאף אחד לא יודע את עתו ולכן שימו לנגד עיניכם שתכלית ביאתכם לעולם הוא כדי לאסוף כמה שיותר תורה, מצוות ומעשים טובים.

להתעורר באהבתך בשם "מנחת עני"

רעות וצרות

ומצאנהו רעות רבות וצרות ואמר ביום ההוא הלא על פי אין אלוקי בקרבי מצאוני הרעות האלה (לא, יז)

יש לדקדק מדוע מתחיל "רעות רבות וצרות", ומסיים ב"רעות" לבד "מצאוני הרעות האלה" יש לומר: רעות היינו עצם הרעה, צרות, היינו המועקה שיש לאדם עקב הרעה, דפעמים עקב הרעה שיש לאדם העולם חשוך בעדו, ונשברת רוחו בקרבו, חוץ מהיסורים שיש לאדם עצמה (צרות מלשון צר, כפי שתרגם אונקלוס "ועקן"). ושברון לב זה, נובע מחוסר האמונה והבטחון בה', שחושב שאין ה' בקרבו ואז הוא עשוק ורצוץ כל הימים, אבל מי שיראת ה' נגע בלבבו ומאמין בה' ובהשגחתו, הצרות אינם צרות ואין מעיק לו ואין מיצר לו, כמו שאמר דוד המלך "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירע רע כי אתה עמדי", כי בכל מצב ימצא מנוח ותנחומים, וקוי ה' יחליפו כח. וכאשר מגיע האדם להכרה שהיסורים שיש לו, הם "על כי אין אלוקי בקרבי", ממילא בטלים הצרות הסובבים אותו, ולא נשאר רק רעות, ולכן סיים "מצאוני הרעות האלה".

אוצרות התורה בשם רב שך זצ"ל

ותרה אפי... ומצאנהו רעות רבות וצרות ואמר ביום ההוא הלא על פי אין אלוקי בקרבי מצאוני הרעות האלה (לא, יז)

החיד"א (פני דוד) מביא רמז נפלא בשם ספר "לב אריה": הנה בקללות שבספר דברים יש תרע"ו (676) אותיות כמנין "רעות". ולמתק ולהפוך הקללות לברכות הזכיר 26 פעמים שם ה' בקללות שכל אחד אחד עולה 26, אם נכפיל 26 פעמים 26=676. וזהו כוונת הפסוק "וחרה אפי וכו'" ומצאנהו רעות " היינו תרע"ו אותיות (676)

קללות. ואמר "על פי אין אלוקי בקרבי מצאוני הרעות האלה", היינו כיון שאין הקב"ה עמנו ממילא אין מה שימתק את הקללות. וזה שאמר דוד המלך "רבות רעות לצדיק ומכולם יצילנו ה'", כלומר, הרבה קללות כמנין "רעות" אמר משה רבינו, אבל מכולם יצילנו ה', ע"י כו' פעמים שם ה' המוזכרים בקללות.

אוצרות התורה בשם החיד"א

מעביר עליו קולמוס ומקדישו

ועתה פתבו לכם את השירה הזאת (לא, יט)

מובא בספר "עולמו של אבא": מול מלך בשר ודם לא קיים המושג "תשובה" לעומת זאת, אצל הקב"ה יש תשובה, כיצד? הנה כאשר סופר סת"ם כותב ספר תורה שלא לשם ספר תורה, הדין הוא שמעביר עליו קולמוס ומקדישו. הואיל ושישים רבוא ישראל הם כנגד שישים רבוא אותיות שישנן בתורה, הרי שגם אדם מישראל, אם עשה מעשה שאינו כשורה, הפתרון הוא: "מעביר עליו קולמוס ומקדישו". הוא עושה תשובה ומקדש את כל המעשים. לכן דוונות נעשים כזכיות. אומרים חז"ל: כל מקום שנאמר "עתה זוהי תשובה" פתבו לכם את השירה הזאת", כמו ספר תורה, כך תשובה: מעביר עליו קולמוס ומקדישו, ובתשובה מעביר קולמוס ומוחק את המעשים הלא טובים שעשה.

ומתוק האור

שבת שובה:

שובה ישראל עד ה' אלוקיך

יסוד גדול כתב הרב אליעזר רונזפלד זצ"ל בספרו "חמדה גנוזה": אדם שמביא קרבן, גם אם הקרבן מקובל לפני ה', הרי גופו ודמו מובאה רק עד אוהל מועד, אבל לפני ולפנים אסור להכניסו, ואם מכניסים, הקרבן פסול, אבל לב נשבר ונדכא, כאשר אדם מקריב את רצונו לפני ה', דבר זה נחשב לקרבן גדול וניכנס עד לפני ולפנים, כמו שנאמר: "שובה ישראל עד ה' אלוקיך", כי התשובה מגעת עד כסא הכבוד. זהו שנאמר: "אם עולה קרבנו מן הבקר אל פתח אוהל מועד יקריב אותו לרצונו" (ויקרא א, ג), "אם עולה קרבנו", פירוש, אם מביא קרבן עולה שהוא כולו כליל לה', עם כל זה יקריבו רק עד פתח אוהל מועד, ולא לפני ולפנים. אבל אם "יקריב אותו לרצונו", כלומר, כשמקריב את רצונו ושובר את מידותיו בהכנעה ותשובה, אז "לפני ה'", הקרבן הזה נכנס לפני ולפנים, ומגיע עד כסא הכבוד. ומתוק האור "ימים נוראים עשרת ימי תשובה"

הלכה: החושש שאם יתענה בצום גדליה לא יוכל להתענות ביום הכיפורים.

כתב השו"ע (סימן תרב ס"א): מתענים למחרת ראש השנה תענית ציבור. ובפסקי תשובות (אות א) כתב: אדם החושש שתעניתו בצום גדליה עלולה לגרום שלא יוכל להתענות ביום הכיפורים נחלקו הדעות בפוסקים, אם אעפ"כ יש לו להתענות בצום גדליה, וביום הכיפורים אם לא יוכל להתענות אנוס הוא ופטור, ורבים מגדולי ישראל סמכו ידיהם על הפוסקים הסוברים שעדיף שלא יתענה בצום גדליה כדי שיוכל לצום ביום כיפור.

פסקי תשובות חלק ו'

פתגם: טעם החיים אינו לעשות מה שמחכים אלא לחבב מה שעושים.

ספר "שמחלה"

חקירה: ברכת הריח

מברך על הריח עצמו, או על הפרי שממנו בא הריח (רוח אליהו מט.) קובץ "יסודות וחקירות"

סיפור: לא כן הדברים

פעם אחת נאלץ רבינו להפגש עם האדם האחראי לצנוור מסמכים, שהיה משומד ושונא ישראל. ובשעה ששוחחו, רבינו לא הסתכל על פני של רשע. שאלו המומר: מדוע זה לא תביט בפני, הלא אפילו יעקב אבינו הסתכל בפניו של עשוי ככתוב: "על כן ראיתי פניך כראות פני אלוקים"! ענה לו רבינו: איך מבין את פירוש הפסוק יעקב ביקש לומר שאינו מסתכל בפניו של עשוי, ולכן אמר "כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלוקים", כלומר: כשם שאיני יכול לראות את פני אלוקים כך את פני איני מסוגל לראות.

פנינים על התורה "רבי יהונתן אייבשיץ"

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ג'לברט יפה בת מרים. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, לעילוי נשמת שלמה בן מחה, דנאיל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם.

כתב הבן איש חי (דרושים): בעל תשובה החוזר מאהבה שכל זדונותיו נהפכו לזכויות. הקב"ה נותן עליהם שכר כאן בעולם הזה לקיים מצות "ביומו תתן שכרו", וגם לעולם הבא. דהנה על כל המצוות אין הקב"ה משלם בעוה"ז, כי המצוה היא נצחית וראוי לשלם בעולם הנצחי. ואף על פי שכתוב ביומו תתן שכרו, ואין הקב"ה נותן שכרו ביומו? משום ששכר המצוות, הם בתורת חסד, יען כי על כל המצוה יאמר ה' מי הקדימני ואשלם, הלא כדי לקיים מצוות צריך האדם כסף בית בגדים ומי יתן לו כל אלה אם לא אני? אמנם כל זה שייך על כל המצוות. אולם המצוות שנבראו מהעברות, לא שייך לומר את הטענה מי הקדימני ואשלם, כי "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים", והתשובה מאהבה שעשה, מתייחס לאדם, כי עשאו מכוחות עצמו ללא שכרו, וגם בעוה"ב שהוא נצחי.

אוצרות התורה "אלול ראש השנה"

כל אחד לפי כוחו
שובה ישראל עד ה' אלוקיך

אמרו חז"ל (פסיקתא רבתו פרשה מה): שובה ישראל עד ה' אלוקיך, משל לבן מלך שהיה רחוק מאביו מהלך מאה יום. אמרו לו אוהביו, חזור אצל אביך, אמר להם, איני יכול. שלח אביו ואמר לו, הלוך מה שאתה יכול לפי כוחך, ואני בא אצלך בשאר הדרך. כך אמר הקב"ה, שובו אלי ואשובה אליכם. למדנו מכאן לימוד נפלא, הקב"ה אינו תובע מהאדם יותר ממה שבכוחותיו לעשות. ואם יעשה לפי כוחו, אני בא אצלך בשאר הדרך. בזה נראה לבאר דבר נפלא. כתוב בספר "ילקוט הגרשוני" בשם החתם סופר ז"ל, פירוש הפסוק "כרחוק מזרח ממערב הרחיק ממנו את פשעינו" (תהלים קג): בכח האדם לעשות תשובה ברגע אחד, כמו שאמרו חז"ל (קודושין מט:), המקדש את אשה על מנת שאני צדיק, אפילו שהוא רשע, מקודשת, שמא הרהר בתשובה בלבו. הרי שעשיית התשובה היא קלה מאוד. וכמו אדם העומד כלפי מזרח, ברגע אחד שהופך פניו כבר עומד כלפי מערב. כן הוא בתשובה, ברגע אחד שהופך פניו כלפי ה' כבר נמחל לו. וזה שאמר הכתוב "כרחוק מזרח ממערב" אשר ברגע אחד עומד כלפי מערב אם מהפך פניו, כן "הרחיק ממנו את פשעינו" על ידי שמהרהר רגע אחד בתשובה בלבו. אמנם עדיין לא מובן, איך נהפך לצדיק אם עומד בצד מערב, והופך פניו כלפי מזרח, הלא רק פניו מופנות לאותו צד, אבל כל הגוף נמצא רחוק מאוד מהקב"ה? אלא, הקב"ה אינו תובע מהאדם יותר ממה שבכוחותיו לעשות. אם יעשה לפי כוחו, ואין בכוחו רק להפוך פניו, יש לו הבטחה מה', אני בא אצלך בשאר הדרך.

אוצרות התורה "אלול ראש השנה"

